

LUÍS LLIBRE

10036

:: SENSE
ARGUMENT

6
MADRID
Sociedad de Autores Españoles
1914

¡SENSE ARGUMENT!

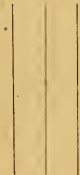
JUGUET EN UN ACTE Y EN PROSA

ORIGINAL DE

LLUIS LLIBRE

Estrenat amb èxit en el Teatre de Novetats, la nit del dijous,

11 d'Abril de 1889

BARCELONA

BIBLIOTECA «TEATRO MUNDIAL»

21 - Carrer de Sant Pau - 21

1914

PERSONATGES

ELVIRA	Srta. Adelina Sala.
RICARDO.	Don Joan Oliva.
MANUEL	» Fernando Bozzo.
JAUMET (1).	» Jaume Capdevila.

L'acció passa a Barcelona y en nostres dies.

(1) Aquest tipó, a la primera sortida anirà ab trajo de dimoni, ab cua, banyes y una carota, que portarà a la mà durant la primera escena.

Es propietat.
La *Sociedad de Autores Españoles* és l'encarregada del cobro dels drets de representació.
Els drets d'impressió perteneixen a don Lluís Millà.

FÉLIX COSTA
IMPRESSOR
Nou de la Rambla, 45

ACTE UNICH

Sala ben amoblada. Porta al fondo y laterals. Taula-escriptori a la dreta. Cònsols ab mirall, rellotge de sobremesa, cadires, etc., en lloch convenient.

ESCENA PRIMERA

ELVIRA, molt impacient, mirant el rellotge.

ELVIRA ¡ Dos quarts d'onze ! ¡ Que és estrany que no sigui aquí en Jaumet ! ¡ Potser li haurà passat alguna cosa ! Com hi ha món que estich ab cuidado ; perquè segons les ordres que vaig donarli, ja tenia d'haver vingut a la mateixa hora que ha arribat ell. (Pauseta.) Li diguí que seguís a n'en Manuel : que no'l perdés de vista, a fi de que pogués contarme detalladament ahont anava y tot lo que ha fet aquesta nit. ¡ Déu méu ! ¡ Estich nerviosa ! Aquest xicot, ab la seva tardansa , encara me'n fa estar més. ¡ Ay ! (Surt Jaumet pel fondo, disfressat de dimoni. Vé molt cansat, però demostra estar content del trajo que vesteix.)

JAUMET No s'espanti, que soch jo.

ESCENA II

ELVIRA y JAUMET

ELVIRA ¿ Justament aquest traje havies de llogar ?
Ab un dominó bastava.

670099

JAUMET No ho cregui. Aquest es un vestit que ja de petit hi tenia afició. Miri quina cua més llarga. (Se l'agafa y li mostra content).

ELVIRA Be ; deixa't de cues y explica't.

JAUMET Donchs veurà. Al sortir d'aquí ahir vespre, y ab els diners que vostè va entregar-me, vaig llogar aquest traje, que pel meu gust es lo millor y un dels que vesteixen més. Pochs minuts després, estava ja *en-dimoniat*, y a punt d'esperar al senyor. Jo, a les nou ja hi era : y el seu senyor no va sortir d'aquí fins a les deu ben tocades. Més d'una hora vaig estarme al cantó, fent de municipal aburrit. No passava ningú que no reparés en mi. Es un traje que sempre ha llamat.

ELVIRA Bueno ; no siguis pesat. Cuita y no cridis.

JAUMET Per fi apareix el senyor ; jo ¡ala ! al seu darrera. Arribem al cafè de París, ahont ja l'esperava el senyor d'aquí sota. Un cop ja els dos junts, cridà al *dependiente* perquè els portés alguna cosa. A tot això, jo a fóra esperant y guaytant a estones pels vidres, ab un vent que feya, que aixecava les pedres ; però *nada* : allà tiesso. A poch, passaven dugues noyes molt maques, dihentme : «¿Vols venir, dimoni?» «No, que are tinch feyna», vaig contestar. Tothom que passava me'n deya alguna de brasset, vaig sentir com ella deya an ell : «Aquest dimoni s'encostiparà».

ELVIRA Però home, ¿vols fer el favor d'explicar-te anant al gra?

JAUMET Com si els dimonis tinguessin may fret, ¿oy?

ELVIRA ¿Y luego, al sortir del cafè? (Sempre impacient.)

JAUMET El seu senyor y el d'aquí sota es dirigiren cap al Liceu. Jo, allavores, entregant als porters la targeta que vostè va comprar-me, y, sempre fiel a la seva consigna, cap

a dins falta gent, darrera d'ells, fent *d'es-
pia-dimonis*. Y tot just al passar la porta
ja vaig sentir uns que deyen : « ¡ Quina
broma que farà aquell ! » Volien dir jo.

(Molt content, prenentho de serio.) Arribem al saló :
¡ filla, quin bé de Déu ! ¡ quina lluhentor !
Jo prou obría tots els meus ulls ; però
¡ ca ! no bastava per mirarho tot. Sembla
mentida que aquell ball càpiga en una sola
casa de la Rambla.

ELVIRA
JAUMET

Bé : ¿ però el meu marit... ?
¡ Oh, el senyor ray ! tot just va entrar,
tant ell com el seu company, s'agafaren
del braç d'unes màscares, y al so de la mú-
sica les hi caragolaven que era un con-
tento.

ELVIRA
JAUMET

¡ Pillo !...
Això deya jo, desde'l mitj del saló, men-
tres vigilava : ¡ Si en vaig rebre d'empen-
tes ! Tothom me'n donava : semblava que
ho fessin expressament. La meua cua era
la diversió de la sala : qui no me l'estirava
me la trepitjava ; hasta uns tranquils m'hi
l·ligaren una llauna, que ni sé d'ahont la
van treure ; però desseguida me'n vaig
adonar.

ELVIRA
JAUMET

Bé, però...
Vaig al cas. Tots els balls, poca diferen-
cia, varen fer lo mateix : però al arribar al
descans, tot va canviar d'*aspecta*. El se-
nyor y el de sota, junt ab dos joves més y
quatre màscares, després de passar per
molts corredors es ficaren en un palco ;
més jo, sempre al darrera : vaig per en-
trarhi també, y ¡ patapum ! em venten la
porta pels nassos.

ELVIRA
JAUMET

¡ Sembla mentida ! (Molt nerviosa.)
¡ Jo que pico ! Veyent que no responien,
hi torno. Al últim obren y diuen : « ¿ Què
voleu, company ? » Vès, van dirme com-
pany y no m'hi varen deixar ser. Jo que
responch : « Vull entrar ».

- ELVIRA Mal fet, et podien conèixer.
JAUMET ; Ca ! no, senyora ; feya la veu de màscara ; enrahonava per altre. Resultat : em claven una *soberana* empenta y tornen a tancar. Y jo, allavors, tot escorregut y ab la cua entre les cames, no'm quedà altre remey que estarme allí dret, esperant que estessin llestos.
- ELVIRA ; Infames !
JAUMET ; Si que ho són ! ; No deixarme entrar ! ; Matxucarme a empentes ! ; No respectar aqueix traje tan bonich y que m'està tant bé ! ; Miri quines banyes ! (Agafantse les que du y mostrantles.)
- ELVIRA ; No'm parlis d'això ara ! (Molt ràpit.)
JAUMET Donchs si... ¿que's creu que vaig patir poch, allà a la porta del palco?... Perquè, já veurà, senyora, jo també soch home.
- ELVIRA ; Homes ! Tots són uns poques-vergonyes.
JAUMET ; Menos jo ! Perquè jo no hi vaig poder entrar.
- ELVIRA ; Oh ! (Sense fer cas de lo que Jaumet diu y molt indignada.)
- JAUMET Cregui, senyora, que allò que diuen que'l dimoni es fica per tot, no es pas veritat. Perquè jo no m'hi vaig poder ficar de cap manera : l'hi repeteixo.
- ELVIRA ¿Y després ?
JAUMET ¿Què vol dir després ?
ELVIRA ¿Què van fer ?
JAUMET ; Oh... jo no ho sé lo què van fer. ¿No li he dit que varen tancar de cop ?
- ELVIRA ; No m'alteris més, que prou que ho estich ! ¿Ahont anaren, pregunto ?
- JAUMET ; Ah, marxaren del ball ab dos joves més, que eren quatre ; y luego de crubar alguns carrers molt foscos, van entrar en una casa que té l'escaleta molt ben pintada : y... d'aleshores... ja no sé rès més... perquè... la veritat, senyora... vaig assentarme en els esglahons, per esperar que baixessin : y tot jugant ab la cua, com que

estava cansat, vaig quedar adormit sense adonarme'n.

ELVIRA ¿Y perquè no pujaves ab ells?
JAUMET Perquè el meu decorò no m'ho permetia ;
perquè aquest traje es molt temptador. Y
cregui que jo soch un home que tinch honor.

ELVIRA ¿Y si al baixar t'haguessin conegut?

JAUMET ¡ Oh ! portava la careta.

ELVIRA No obstant, veyent que dormíes, te la podien treure.

JAUMET ¡ Oh ! ells no ho sabien pas que jo dormís.
¿Veu que l'altra cara que portava estava desperta? (Indicant la careta.)

ELVIRA ¿Y fins ara t'has estat allà dormint?

JAUMET No, senyora. Ja fa molt rato que he arribat. Sinó que al pujar, m'ha cridat la senyora d'aquí sota demanat que li espliqués tot.

ELVIRA Es dir ¿que ja ho sab?

JAUMET Veurà : com vostès dugues em digueren...

ELVIRA Està bé. Ves a treure't això.

JAUMET ¡ Ah, vol que'm despulli !

ELVIRA ¿Y donchs?

JAUMET (¡ Em sab greu trèureme'l ! Tant bé que m'està...) (Se'n va per la segona esquerra.)

ESCENA III

ELVIRA y a poch MANUEL.

ELVIRA No'm vaig equivocar de gaire, no : si jo l'hi coneix quan ne vol fer alguna. En Manuel, en son fondo, no és dolent, no ; la culpa la té el d'aquí sota. Aquest es qui el desencamina, que és un cap vert de primera. (Pausa.) ¡ Però per fer això, ells han d'haver gastat diners ! ¿D'ahont els han tret? Perquè... això si : dels diners sempre n'he sigut jo la mestressa : y, segons diu la Lola, el seu marit, desde qu'està sense

colocació, no graneja pas gaire. ¡ No ho comprench ! ¡ Vaja, aquets homes no s'haurien de casar ! Aixís no enganyarien a les pobres infelisses que anem ab el cor a la mà. Me sembla que'l sento. Tinguem serenitat... tinguem calma... veyam fins ahont arribarà la seva audacia. (Durant aquest parlament haurà estat molt nerviosa.)

MANUEL

¡ Ola, pimpollo !

ELVIRA

¡ Ola ! ¿ ja t'has llevat ?

MANUEL

Si, titeta. (Fentli una carícia.)

ELVIRA

(¡ No tenies mala tita ahir vespre !)

MANUEL

¿ No ha pujat pas en Ricardo ?

ELVIRA

No l'he vist.

MANUEL

De segur que encara deü dormir.

ELVIRA

Molt fàcil : Com que retireu tant tart.

MANUEL

Y total, per anar amunt y avall de la Rambla... enrahonar... y vinga enrahonar...

ELVIRA

¡ No sé com te prova ! ¿ De segur que no deüs tenir ganes d'esmorsar ?

MANUEL

No gayres : pero ja me'n vindran : Ja sabs qu'estant al teu costat menjo sense gana : perquè... soch l'home més felís del món. (Ab molt carinyo y agafantli les mans.)

ELVIRA

¿ Vols dir ?

MANUEL

¡ Oh, no ho dubtis !

ELVIRA

¡ Mare de Deu, quines ulleres que fas !

MANUEL

Donchs cregues que no hi ha motiu per...

ELVIRA

Donchs tens els ulls fins a mitj cap. (Molt ràpit.)

MANUEL

Si, pots ben dir de mi : Tu també fas una cara...

ELVIRA

Jo si que'n tinch de motius.

MANUEL

¿ Y això ? ¿ que no't trobes bé ?

ELVIRA

Si, pero... vamos, no puch aguantar més. Ets l'home més infame que hi ha sobre la terra, y jo la dòna més desgraciada. (Durant tota l'escena Elvira haurà estat molt nerviosa, fins que ara, no podent aguantar més, tot plorant diu les anteriors paraules.)

MANUEL

¡ Y ara ! ¡ Que t'has tornat boja !

ELVIRA Sàpigues que tot ho sé. Sé lo del ball ; lo del palco ; y... ; tot ! ; tot !... vetho aquí.

MANUEL Mira que t'han enganyat.

ELVIRA Es inútil que busquis escuses. Massa sabs tu qu'es veritat.

MANUEL Si que ho sé.

ELVIRA ¿Veus?

MANUEL No, dòna : Vuy dir que si que ho sé que t'han enganyat.

ELVIRA En fin : no vuy continuar vivint d'aquesta manera.

MANUEL Creu que lo que t'han dit no es veritat.

RICARDO No ho cregui, dòna ; males volenses.

ELVIRA Vostè es l'esca del pecat. (A Ricardo, que desde el fondo ha escoltat les últimes paraules d'ells. Elvira se'n va pe'l fondo dreta).

ESCENA IV

MANUEL y RICARDO

(Pausa : al anarse'n Elvira, Manuel queda molt pensatiu y s'assenta. Ricardo se li acosta y diu :)

RICARDO ¿Què diu del pecat?

MANUEL ¿Què ha dit? Que soch l'home més desgraciat del món : que no puch donar un pas que no s'hagi de sapiguer desseguida ; que ja està enterada de tot lo d'aquesta nit, vethoaquí ; d'això ve'l disgust. ¡ Oh ! y sapiguentho ella, ja't pots preparar ; perquè de segur que ho dirà a la teva dòna.

RICARDO No. t'amohinis per mi. Mira, ara me'n deixo. Però feu mial en barallarvos abans de dinar. ¿Veus? a casa ella ha comensat a cridar, quan paraven taula ; però jo no m'he enfadat fins després d'haver dinat.

MANUEL ¿Y què has dit tu?

RICARDO ¡ Oh, no he badat boca sinó pera menjar, un cop llest, m'he aixecat, y... me n'he anat. Ja veuràs, com que té rahó.

- MANUEL ¿Donchs aixís tampoch tenies rahó pera enfadarte?
- RICARDO No m'he enfadat, home, ho ha semblat.
- MANUEL La teva tranquil·tat envejo.
- RICARDO ¡Lo que no'm cap a la barretina és com diantre ha corregut tant aviat la noticia!
- MANUEL ¿Sabs què penso?
- RICARDO ¿Què?
- MANUEL Que potser la teva dòna hi era al ball.
- RICARDO O potser la teva ; no m'enredis ara.
- MANUEL El cas és que s'ha descobert, y que no sé com conjurar aquesta tempestat.
- RICARDO ¡Bah, bah, no t'amohinis ; no hem fet pas cap mal!
- MANUEL ¡Oh, no t'amohinis! ja ho dius tu. Lo que'm sab greu és que tot ha sigut per no deixar an aquells dos.
- RICARDO Y si jo hi vaig anar, fou per acompanyarte a tu.
- MANUEL ¡Just! potser jo'n tindré la culpa ara.
- RICARDO Y està clar que si. ¿Quants anys tens?
- MANUEL ¡Ves, home, ves! no estich per bromes.
- RICARDO No es broma, no. ¿Quants anys tens?
- MANUEL Trenta-dos.
- RICARDO ¿Donchs veus? jo no més que trenta : per lo tant, tu ets qui em desencamines.
- MANUEL ¡No veig el perquè!
- RICARDO Perquè jo soch més petit.
- MANUEL Be, vaja, deixemnos de romansos, y veyes que hem d'arreglar per vindicarnos d'aquesta calaverada. Jo faría una cosa.
- RICARDO ¿Què? ¿tornarhi aquesta nit?
- MANUEL ¡Calla, home, calla!
- RICARDO Veuràs. *Un clavo saca otro clavo...*
- MANUEL *Si no quedan los dos ; ja'l conech aquest refràn.*
- RICARDO Donchs, ¿què has pensat?
- MANUEL Dir la veritat.
- RICARDO ¡Això may! Negarho.
- MANUEL ¿Negarho?
- RICARDO Y moure'ls un escàndol, no més perquè són tant malpensades.

- MANUEL Home, es necessita molta barra per això.
- RICARDO Més n'has tingut tu per anarhi.
- MANUEL Hem tingut.
- RICARDO No, no: *has* tingut, *has*, encara *m'hi* atinch: la meva, casi ja hi està acostumada, y tu tot just ara comenses.
- MANUEL Ojalà no hagués comensat may: perquè aquestes ximpleries no porten més que disgustos y gastar cuartos.
- RICARDO En quant això, no fassis l'home, perquè van pagà els altres.
- MANUEL Encara pitjor; perquè si ells no haguessin pagat, nosaltres no ho hauríem fet. Y creu que'm sab greu.
- RICARDO Però t'ho menjaves.
- MANUEL Diferent de tu.
- RICARDO Però jo no critico.
- MANUEL Y després, que'ls diners dels nostres títols els vam pagar nosaltres.
- RICARDO Bé prou que ho sé.
- MANUEL Y jo també. (Els dos es fiquen els dits a les butxaques de l'armilla indicant que no tenen cap diner.)
- RICARDO En fi: no hiensem més. No cal sinó que ara tinguem remordiments. (Pausa.) ¿Veus quin caràcter el meu? Ara donaria cinch duros, si els tingués, sols per sapiguer qui els ha portat la noticia. Lo del ball, ho comprench, perquè és un puesto públich; però lo de casa... (Alterantse per graus.)
- MANUEL Calla, no cridis. (No deixantlo acabar, posantli la mà a la boca.)
- RICARDO ¡ Oh! y que el que ha vingut a dirho es un poca-vergonya que valdria més que calles. Perquè de segur que ell també devia serhi.
- MANUEL Segurament. (Després d'una curta pausa Ricardo es pega un cop al front, atinant en algo.)
- RICARDO ¡ Home!... ara penso en una cosa.
- MANUEL ¿ En què?
- RICARDO ¿ Et recordes d'aquell sabatasses que anava disfressat de dimoni, aquell empenyo que tenia en ficarse al palco nostre?

- MANUEL ¿Vols dir? ¡Ca!
- RICARDO Si, home, si; no hi posis dubte. ¿Recordes que després vam trobarlo assentat en els esglahons de l'escala?
- MANUEL ¡Què vols que't digui... em sembla!...
- RICARDO Si, home. ¿Sabs que estava dormint?
- MANUEL Si, ja sé... ¿però com ho sabs que dormia?
- RICARDO ¿No't recordes que'l vàrem tocar ab el peu y no's va moure?
- MANUEL Potser si.
- RICARDO No hi posis dubte, no; aquell dimoni ens espiava.
- MANUEL ¿Però qui podia ser?
- RICARDO ¡Ja'l tinch! En Jaumet; aquest que teniu aquí.
- MANUEL ¡Em sembla impossible!
- RICARDO Donchs a mi em sembla molt natural.
- MANUEL Aviat ho sabrem. (Dirigintse al fondo.)
- RICARDO Espera't. No tant aviat com te creus. Pots comptar que li hauràn encarregat que no digui rès.
- MANUEL Tens rahó: ¿què fem, donchs?
- RICARDO ¡Oh! y fóra molt convenient sapiguerho. Jo, per tu...
- MANUEL ¡No m'emboliquis a mi, que prou feyna tens!
- RICARDO Bé, vaja; tots dos.
- MANUEL Ja sé el modo de ferlo cantar. Dom un duro.
- RICARDO ¿Veus? ara m'has agraviat. (Mirantse'l de cap a peus.)
- MANUEL No t'ho dich de broma, no.
- RICARDO Per xò m'has agraviat, perquè veig que ho dius de serio.
- MANUEL ¡No veig el perquè!
- RICARDO No hi ha rès que'm carregui més que ies indirectes.
- MANUEL Deixa't de directes ni indirectes: te'l demano perquè no'l tinch.
- RICARDO Donchs noy... has tingut més valor que

jo : perquè jo he pujat ab l'intenció de demanarte'l, y no he gosat.

MANUEL ; Si que estem ben arreglats !

RICARDÓ ; Home !... ¿y el respecte? ¿y la forsa moral? Es tracta del teu criat.

MANUEL En assumptes d'aquesta classe, es pert la forsa moral, el respecte y tot, tot se pert.

RICARDO Donchs ja veuràs : crida'l y ajuda'm a fer-lo cantar.

MANUEL Provemho. (Cridant.) ; Jaumet !

ESCENA V

Dits y JAUMET pel fondo esquerra, vestit ja d'estar per casa.

JAUMET ¿Què mana?

MANUEL Escolta, vina.

JAUMET Digui.

RICARDO ¿Que no tens tabaco?... Fuma. (Donantli un puro, que Jaumet, molt content, es fica a la butxaca.)

JAUMET Gracies, me'l guardaré pel diumenge.

MANUEL No, fúmate'l ara.

JAUMET Oh, es que d'aquets no'n passen gaires, y em sab greu gastarme'l desseguida.

RICARDO No hi fa rès, home. Té un misto.

MANUEL Si, encén. (Ricardo y Manuel encenen mistos al mateix temps y els acosten. Jaumet encén.)

JAUMET Nada, nada : donchs calemlo. (Aquets em volen agafar.)

RICARDO ; Quina mala cara que fas avuy ! ¿Que no has anat a dormir, aquesta nit?

JAUMET (Ja tiren.) Si, senyor, si. Tota l'he passada d'un sòn.

MANUEL Però hi devies anar tart al llit, ¿oy?

JAUMET No, senyor, no ; com sempre.

RICARDO Donchs, mira ; jo juraria que t'he vist aquesta nit.

JAUMET No pot ser, perquè tinch sempre la porta del cuarto tancada.

RICARDO ; Ja, ja ! La deus tancar perquè no hi entri el dimoni. (Acostantshi ab intenció.)

- JAUMET ; Ca !... no, senyor. Y després, fóra inútil, perquè els dimonis diu que's fiquen fins per una escletxa.
- RICARDO O bé pel forat del pany.
- JAUMET Vaya.
- MANUEL ¿Donchs, perquè no t'hi ficaves tu?
- JAUMET (Jo hagués pogut.)
- RICARDO Bé ; es qu'ell era un dimoni de *per riure*.
- JAUMET (¡ Ay, quin parell de serenos !...)
- MANUEL ¿Què dius?
- JAUMET Rès ; qu'està *nublado*.
- RICARDO ¿Encara et dura la broma d'aquesta nit?
- MANUEL ¿Sabs que feyes goig?
- JAUMET Vaya, ¡ no sé què volen dir !
- RICARDO Eres un dimoni temptador.
- JAUMET Bé, ¿qu'estàn de broma?
- RICARDO ¡ Oh ! y total rès. En apariencia va semblar que qui sab el mal que fèyem...
- MANUEL Y al últim vam tancar...
- JAUMET Si, perquè no entrés ningú. (Jaumet va seguint fumant y ab lo mateix to, fent el desentès.)
- MANUEL Però home, si haguessis dit que eres tu...
- RICARDO Ara em sab greu no haverte deixat entrar, no més perquè et convencessis de que dins del palco no hi va haver rès de particular.
- MANUEL Creu que t'ho podria jurar.
- JAUMET Tant cert és que no sé de que'm parlen... com cert és lo que vostès diuen.
- RICARDO (¡ Donchs es ell !)
- MANUEL (Ja no hi ha dubte.) En aquest moment en Jaumet es fica el cigarro a la boca per la part del foch, y fa un crit perquè es crema.)
- JAUMET ¡ Ay !...
- RICARDO ¿Què tens?
- JAUMET Rès, que'l cigarro se m'ha tombat.
- MANUEL Cuidado, home.
- RICARDO ¡ Encara diràn que'ls dimonis no's cremen !
- JAUMET Bé, ¿què vol dir ab això?
- RICARDO Rès ; que aquesta nit has anat disfressat al ball, y nosaltres t'hem vist com ens se-

guies ; y després has vingut aquí, esplificant tot lo que hem fet.

JAUMET Ho juro : no sé de què'm parlen. (La senyora m'ha dit que no ho digués ; y encara que'm matin.)

MANUEL ¿Es dir que no vols confessarho?

RICARDO Mira, si ens dius la veritat, aquest te donarà quatre duros. (Per Manuel.)

MANUEL O aquest. (Per Ricardo.)

RICARDO Bueno, qualsevol. ¿Oy que eres tu? digues.

JAUMET Donchs no ho diré.

RICARDO ¿Per què?

JAUMET Perquè no sé de què'm parlen.

RICARDO Vaja, no fassis més el desentès. Si després ens va sapiguer greu que't quedessis darrera la porta.

MANUEL Vas recordarme allò de *Detrás de la cruz el demonio*.

RICARDO *Más sabe el diablo por viejo...*

JAUMET Si... *Com les figues per l'agost*. (No m'agàfareu pas.)

RICARDO ¿Sabs qu'era preciós aquell traje?

MANUEL Y cridava molt l'atenció.

RICARDO Ab aquella carota...

MANUEL Y aquella cua...

RICARDO Y aquelles banyes...

MANUEL Lo que es al ball tothom se'n adonava.

RICARDO No's podia pas de menos.

MANUEL Creu que'l sabs dur.

RICARDO T'estava que ni pintat. (Ricardo y Manuel hauràn anat pujant el to de ses alabanses fins que Jaumet, boig de content, diu inconscientment :)

JAUMET Es un vestit que, ja de petit, hi he tingut sempre afició.

MANUEL ¿Es dir que eres tu?

JAUMET ¡No ! ¡ Ay la mestressa ! ¡ pobre de mi !

MANUEL No tinguis por.

JAUMET ¡ Oh ! es que'm va dir... ¡ Ay, quin bunyol he fet !

RICARDO Calla, home, que ella no ho sabrà. ¿Supo-

- so que dèus haver sigut tu també el qu'has enterat a la meva senyora?
- JAUMET Si, perquè elles dugues varen dirme...
- RICARDO Ja, ja ; que vinguessis a vigilarnos.
- JAUMET Si, senyor.
- MANUEL Però, home... ¿No vas conèixer que per molt que observessis cometíes una imprudència portant el recado exacte?
- JAUMET No ho he dit pas tot.
- MAN. Y RIC. ¿No? (Molt contents, esperant, per lo que diu Jaumet, estar salvats.)
- JAUMET No. (Ab misteri.)
- MANUEL ¿Què has dit, donchs?
- RICARDO Sí, veyam.
- JAUMET No més he dit que vostès, quan van entrar al ball, varen ajuntarse ab dugues màscares ; que després van anar a un palco junts ab elles... y dos joves més... y dugues màscares més ; total quatre per quatre.
- RICARDO Avant. (Molt impacients per la calma que mostra Jaumet.)
- JAUMET Que quan van ser allí es van tancar. Y que després varen anar a aquella casa.
- RICARDO ¿Y d'això en dius no haverho dit tot?
- MANUEL No sé que havíes de dir més.
- JAUMET Lo que vaig veure pel forat del pany.
- RICARDO Mereixeríes que't trenquessin un òs, per embustero.
- JAUMET Ah, ¿no es veritat?
- MANUEL ¡No!
- JAUMET Nada, donchs... m'ho va semblar.
- RICARDO ¿Y tu sempre et vas estar allí, al peu de la porta del palco? ¡embustero!
- JAUMET Si, senyor, fins que van sortir.
- RICARDO ¿Y donchs, com és que no't vàrem veure?
- JAUMET Perquè... no'n sé contar jo de mentides. A la senyora no l'hi he dit perquè no'm renyés ; els vaig deixar ; feya una hora que hi eren, y em va semblar que encara hi havia feyna per una altra hora. Vaig pensar : a n'aquí els hi tinch segurs, y com que jo tinch molta afició a ballar,

vaig voler aprofitar aquella ocasió, y apa, a ballar l'americana; la veritat, vaig anarme'n de la porta del palco, llavors que tocaven... *La panxa de la niña.*

RICARDO

Niña Pancha, deus voler dir, animal.

JAUMET

Bé, si, es igual. (Pausa curta.)

MANUEL

¿Qui ho desfà això, ara?

RICARDO

No t'amohinis, home; no t'amohinis.

MANUEL

Qui s'havía d'anar a pensar... (Per Jaumet, que, apart d'ells, fa algú moviment com si encara ballés l'americana.)

RICARDO

¡Has fet un bunyol, Jaumet!

JAUMET

Si, senyor; més a mi m'ho van manar; però jo ho he pagat ben car.

RICARDO

¿Per què?

JAUMET

Perquè em van fer glatir molt.

MANUEL

Ni encara que m'ho haguessin jurat que l'Elvira...

RICARDO

Si, home, si; es molt natural. Van sospitar... y aquest xicot els ha vingut que ni pintat.

MANUEL

Ja t'ho deya, jo, que no hi anessim.

RICARDO

Encara em faràs cremar. ¿Tu em deyes que no hi anessim?

MANUEL

¿Que no te'n recordes?

RICARDO

Donchs m'ho deuries dir tant baix, que ni menos vaig sentirte.

MANUEL

Pagaria cent duros per poder tornar ahir en aquesta hora.

RICARDO

Jo... no, cent; però donaria qualsevol cosa... perquè aqueix vespre n'hi tornés a haver.

MANUEL

¡Sembla mentida que siguis tant tranquil!

JAUMET

(Tots dos em fan l'efecte de que he trobat dugues pessetes, y n'hi ha una de bona (Indicant a Manuel.) y una de dificultosa.) (Indicant a Ricardo.)

MANUEL

Bé, ja veuràs: l'Elvira se n'ha anat d'aquí molt disgustada y farà un disbarat. La qüestió és, o be dir la veritat, o buscar un

- medi pera desmentir el relato d'aquest ximple.
- RICARDO ¿Y cóm? Veus que ho haurà explicat tant detallat... Calla! ja'n tinch un. Fem que digui que estava begut, y que tot ha sigut pura invenció; que únicament ho ha fet perquè es figuressin que havia complert l'encàrrech.
- MANUEL No ho creuràn; aquest vici no l'hi han notat may a n'ell.
- RICARDO ¡Oh, no'n fassis cas d'això! Tampoch t'ho deuen haver notat a tu, y, no obstant, aquesta nit ho estaves.
- MANUEL ¿Qui, jo?
- RICARDO No diré begut, però... vamos, traginaves una mona bastant respectable.
- MANUEL Tu si que devies estarho.
- JAUMET (¡Té, ara se la disputen!) (Fent el distret, però escoltant lo que diuen.)
- RICARDO ¿Vols jugar que no't recordes de quan vas caure ab la balladora?
- MANUEL ¿Qui, jo?
- RICARDO Si, home, si. Si no vals tant tu com el tip de riure que'm vaig fer quan la cullíes.
- JAUMET ¡Hasta jo vaig riure; semblava que cullia una *burilla*!
- MANUEL ¡Encara em fareu alterar!
- RICARDO ¡Pobre xicota! ¡Quina tamborella!
- JAUMET (¡Bastant vaig disfrutar!)
- RICARDO ¿Veus? no recordarte d'això, senyal que no les tenies totes.
- JAUMET ¡Oh! vostè també estava tal-là tal-lera. Si no queya és perquè no ballava.
- RICARDO ¡Veyam si et clavaré un cop de puny!
- MANUEL Com que té rahó.
- RICARDO Bé, acabem. La qüestió és que d'aquesta nit no n'ha de resultar més que un que no estava serè, y aquest tens de ser tu. (A Jaumet.)
- JAUMET ¿Jo? ¿què s'ha afigurat? Jo tinch honor, y l'honor de la familia...
- MANUEL Té rahó, el xicot.

- RICARDO Tu també en tens, d'honor, y sin embar-
go... (A Manuel.)
- MANUEL Mira, avuy acabarem malament tu y jo.
(A Ricardo.)
- RICARDO No t'enfadis, home. Bueno ; quedem en
que tu estaves pitof. (A Jaumet.)
- JAUMET Ja veurà, jo...
- RICARDO Ho has de fer veure, home. Y a més, tens
de dir que tot quant has explicat de la nit
passada ha sigut pura ficció.
- JAUMET Es que...
- RICARDO Es l'únich remey que resta.
- JAUMET No hi passo jo per això. (Molt resolt.)
- RICARDO Si, home ; fesho, y en cambi aquest et do-
narà cinch duros.
- MANUEL (; Y dali ab que tinch de pagar jo !)
- JAUMET Però la mestressa...
- RICARDO Li confesses la teva debilitat.
- MANUEL Y a la teva senyora que també li digui lo
mateix.
- RICARDO La meva no s'ho creurà pas. No cal que hi
vagi.
- JAUMET Y la senyora Elvira tampoch.
- MANUEL Ella per sí sola, potser si que s'ho creu-
ria ; però ara, de segur que és a casa teva,
y la teva dòna...
- JAUMET Si ; *va con malas compañías*.
- RICARDO ¿Què vols dir ab això, beneyt?
- JAUMET Rès ; que la seva es més espavilada, y...
- RICARDO Bé, ja veuràs. Tu fes lo que t'hem dit, y
pensa que de no ferho hi perdràs molt,
perquè ab la desunió que pot ocasionar el
recado que has donat, tal volta tu també
t'hagis de buscar casa.
- MANUEL Ni més ni menos.
- JAUMET Però vol dir que...
- RICARDO Si, home, si ; nosaltres ja t'ajudarem.
- JAUMET Bueno, donchs...
- MANUEL Veste'n, y aixís que's presenti ocasió ho
dius.
- RICARDO A veure si sabràs ferho.

JAUMET No ho sé ; com que may he alsat el colze més de lo regular...

MANUEL Bé, home ; sols tens de ferho veure de per riure. Però ¿sabs? ho dius en bona forma, ab paraules cobertes, fent per manera que no repugni dir que estaves...

JAUMET Bueno ; hi faré tót lo que hi sàpiga.

MANUEL Vés, donchs ; vés. (Jaumet se'n va pel fondo.)

ESCENA VI

RICARDO, MANUEL y a poch ELVIRA.

RICARDO Ja veuràs com tot anirà bé.

MANUEL Si vols que't digui la veritat, que l'Elvira ho creurà, quasi be m'atreveixo a assegurarho ; però els consells que la teva dòna li sol donar és lo que'm fa por.

RICARDO Entre tots dos encara em carregareu. Ella diu que jo't desencamino : tu dius que la meva dòna desencamina a la teva... y creu que tu pots anar ben bé sol, y ella...

MANUEL ¡ Què ! ¿què vols dir d'ella?

RICARDO ¡ Rès !... que ja la tens aquí. (Surt Elvira pel fondo.)

ELVIRA (¡ Vaya un duo ! Al cap y al fi, la Lola té rahó. L'enfadarse y donar escàndol encara fóra pitjor.)

RICARDO (Sembla que vé calmada.)

ELVIRA La Lola ha preguntat si vostè era aquí dalt. (Ho diu a Ricardo molt seria y sense mirarse'l.)

RICARDO (Quina indirecta.) ¿Y què li ha dit vostè?

ELVIRA Que no ho sabia.

MANUEL ¿Encara estàs enfadada? (Elvira se'l mira y no contesta.)

RICARDO Sembla mentida que vostès mateixes es busquin son malestar.

ELVIRA ¡ Lo que sembla mentida es que's casin homes que no serveixin pera casats !

RICARDO ¿Que l'hi ha dit la Lola això?

- ELVIRA Ho diu ella, ho dich jo, y ho diu tothom que tingui sentit comú.
- MANUEL ¿De manera, que encara creus lo que t'han relatat?
- ELVIRA Sense dubtarne ni una coma.
- RICARDO Donchs mal fet de creureho, perquè no és veritat.
- ELVIRA ¡Ah, no és veritat! y tots dos han tornat a les cinch.
- RICARDO ¿Veu com s'enganya?
- MANUEL Si, dòna, si: t'enganyes.
- ELVIRA ¿Vostès no han vingut a les cinch?
- RICARDO No senyora; hi faltaven deù minuts.
- MANUEL No, que eren tres quarts.
- RICARDO ¡No diguis mentides! faltaven deù minuts.
- MANUEL No, home; ¿sabs que hem mirat el rellotge?...
- ELVIRA Be, vaja, parteixin la diferencia: ¿Y fins a aquesta hora, ahont han anat? (Ricardo y Manuel es miren com consultantse.)
- MANUEL A vetllar un amich que està molt malalt.
- RICARDO (Això és molt gastat, però sempre es un recurs.)
- ELVIRA ¿Y tots dos havien d'anarhi?
- MANUEL Si, ¿per què?
- RICARDO Si, han de ser dos... perquè devegades l'han de tombar y... es un xicot que pesa molt.
- ELVIRA La mentida sí que pesa.
- MANUEL ¿Tampoch ho vols creure?
- RICARDO ¿Veu? no hi ha rès que'm fassi cremar tant com que no'm creguin. Després que un va ab el cor en la mà...
- ELVIRA ¿Y de sombrero de copa y levita s'ha d'anar a vetllar un malalt? (Ricardo y Manuel tornen a mirarse sense sapiguer què dirhi.)
- MANUEL Si... vam pensar...
- RICARDO Si, vam pensar... anemhi arreglats per un cas que's mori.
- ELVIRA Si, perquè l'haurien enterrat la mateixa nit.

- MANUEL (Vaja, no serveixo jo per aquestes coses.)
ELVIRA ; Sembla estrany que s'empesquin aquestes mentides !
- RICARDO Dóna, vostè no vol creure rès.
ELVIRA No crech sinó la veritat. Que han anat al ball ; que, en sortint, han anat a un altre puesto acompanyats de dugues dònes.
- MANUEL ; No és veritat ! Sortirem sols ; en Jaumet ha dit mentida.
- ELVIRA ¿Veus? ja ho confesses.
RICARDO Ja t'has deixat agafar. (A Manuel.)
MANUEL Vaja, donchs : prou mentir. La veritat, Elvira ; tot lo que t'han contat és exacte.
- RICARDO Menos això de sortir acompanyats de dugues dònes.
- MANUEL Perdona'm : ha estat això la meva primera calaverada. Y jo't juro que serà l'última, puig estich convensut que per més que un home gosi d'un quart de satisfacció, té luego hores enteres de crudel remordiment.
- ELVIRA Comprench que parles de tot cor. Calcula tu, per lo que has patit en ton remordiment, les hores d'angunia que m'has fet passar a mi aquesta nit : perquè... posa't al meu puesto...
- MANUEL Això ray : mira, ja hi soch. (Cambiant de lloch.)
ELVIRA No bromejis, que'l cas és serio : d'ell dependeix la nostra felicitat, el nostre benestar d'avuy endavant.
- MANUEL Dignes.
ELVIRA La rahó és patent y clara. Si lo que has fet tu ho hagués fet jo, ¿què'm diries? parla ; tu mateix t'has de fer la sentència.
- RICARDO Me sembla que no va bé.
ELVIRA Prou que vaig bé : ¿què faries?
MANUEL Això no pot ser ; tu ets dòna, y jo... vaja, no hi ha comparació possible...
- ELVIRA ¿Per què no?
MANUEL Perquè als ulls de la societat...
ELVIRA La societat, en general, té ulls y no hi veu : pateix de gota serena. ¿No és el ma-

trimoni un contracte de parts iguals? Donchs ¿per què l'home ha de gosar d'un privilegi que la rahó no l'hi dóna? ¿Pel sol mèrit de ser home? ¡Vaya un mèrit! ¡Ser home! Ser home, conforme; però desde'l moment que l'home pert el caràcter de tal, l lensat en el torbellí dels plahers ficticis, ja deixa de serho; per lo tant, ja no hi ha perquè gaudirse de ser lo que ja no és.

RICARDO Noy això sembla un sermó de quaresma.
MANUEL Serà sermó, serà tot lo que vulguis, però té rahó.

ELVIRA ¿Concedeixes que tinch rahó? (Expansivament.)

MANUEL Si: ab tota l'ànima.

ELVIRA Donchs ja estàs perdonat.

RICARDO ¿Veu? no hi ha ningú que sigui més enrahonat que jo. Si la Lola a mi em parlés igual que vostè, hasta la perdonaria.

ELVIRA ¿De què la té de perdonar vostè a n'ella?

RICARDO ¿Què's pensa quin disgust m'ha donat, mentres jo dinava?...

ELVIRA Ella és qui ha de perdonar a vostè: lo qual no dubto que ho farà, si li confessa tota la veritat y promet no esgarriarse més.

MANUEL ¡Lo que més m'admira en tu es ta eloqüència!

ELVIRA No te n'estranyis; la rahó, per si sola, ja's porta mil arguments: això'no és cap adagi, però tindria de serho.

ESCENA VII

Dits y JAUMET.

JAUMET Em sembla qu'ara és bona ocasió. (Entra ab el cap baix y, acostantse ab temor, diu, buscant les paraules:) Senyora... en aquest món... tothom té una hora tonta... tothom té una debilitat... No cregui rès de lo que abans he dit: quan he vingut estava borratxo.

- ELVIRA ¿Qui, tu?
JAUMET És la primera vegada de ma vida.
MANUEL Es inútil tota escusa, ja ho hem confessat tot.
- JAUMET ¿Si? donchs no ho cregui, senyora; estaba tant bo com ara. ¡Ay, que he quedat descansat!
- ELVIRA ¡Pobre Jaumet!
MANUEL ¡Ets un àngel! (A Elvira fentli un petó al front.)
RICARDO ¡Ep, noys! si aças aviseu. (Per Manuel y Elvira.)
- JAUMET (Aeostantse a Ricardo y ab inteneió.) Abans no patirà tant com m'han fet patir aquesta nit...
- RICARDO Veyam si durarà gayre. (Per Manuel y Elvira, que s'abracen.)
- JAUMET ¿Sab allò que diuhen? *El es fuego; ella, estopa; llega el diablo y...* ¡bufa! (Pega una bufada a Manuel y Elvira, que encara estàn abracats, y diu a Ricardo:) S'ha de patir... veliaquí.
- MANUEL Aquesta és la verdadera ditxa: la pau de casa. (A Ricardo. En aquest moment truquen fort a la porta del fondo.)
- RICARDO ¡Truquen!
MANUEL Si; vès qui hi ha, Jaumet.
ELVIRA ¡Aquest trucar no es de casa! (Jaumet, que ha anat a veure qui era, surt y es queda plantat al fondo, sense sapiguer què dir.)
- MANUEL ¿Qui es?
JAUMET Es l'autor, que m'amohina: diu que d'allà no's mourà fins que demostrat veurà si els ha agradat la joguina.
- RICARDO Digues que esperi un moment.
(Al públich.)
Vostès, que'ns han escoltat, són qui han de dir francament, si en veritat els ha agradat un juguet ¡SENSE ARGUMENT!

BIBLIOTECA TEATRO MUNDIAL

CARRER DE SANT PAU, 21.—BARCELONA

OBRES CATALANES

1. La sala de rebre
 2. Un beneyt del cabás
 3. Lo ninot de mallas
 4. L'agencia d'informes comercials
 5. Un pa com unas hostias.
 6. Toreros de pega
 7. Las huelgas o Els amos y els dependents
 8. A sants y a minyons...
 9. Mala nit
 10. De panxa al sol
 11. Viatge de boda
 12. Sense argument
-
-